

OVIDIUS, METAMORPHOSEON LIBRI QUINDECIM
1,1-4; 1, 89-150 AETATES

In nova fert animus mutatas dicere formas
corpora; di, coeptis - nam vos mutastis et illas -
adspirate meis primaq(e) ab origine mundi
ad mea perpetuum deducite tempora carmen!

Aurea prima sata (e)st aetas, quae vindice nullo
sponte sua, sine lege, fidem rectumque colebat.
Poena metusque aberant, nec verba minantia fixo
aere legebantur, nec supplex turba timebat
iudicis ora sui, sed erant sine iudice tuti.
Nondum caesa suis, peregrinum ut videret orbem,
montibus in liquidas pinus descenderat undas,
nullaque mortales praeter sua litora norant.
Nondum praecipites cingebant oppida fossae;
non tuba directi, non aeris cornua flexi,
non galeae, non ensis erant; sine militis usu
mollia securae peragebant otia gentes.
Ipsa quoque immunis rastroque intacta nec ullis
saucia vomeribus per se dabat omnia tellus;
contentique cibis nullo cogente creatis
arbuteos fetus montanaque fraga legebant
cornaque et in duris haerentia mora rubetis
et, quae deciderant patula lovis arbore, glandes.
Ver erat aeternum, placidique tepentibus auris
mulcebant zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat,
nec renovatus ager gravidis canebat aristis;
flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant,
flavaque de viridi stillabant ilice mella.
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara misso
sub love mundus erat, subiit argentea proles,
auro deterior, fulvo pretiosior aere.
Iuppiter antiqui contraxit tempora veris,

perque hiemes aestusque et inaequalis autumnos
et breve ver spatii exegit quattuor annum.
Tum primum siccis aer fervoribus ustus
canduit, et ventis glacies astricta pependit:
tum primum subiere domos (domus antra fuerunt
et densi frutices et vinctae cortice virgae);
semina tum primum longis Cerealia sulcis
obruta sunt, pressique iugo gemuere iuveni.
Tertia post illam successit aenea proles,
saevior ingeniis et ad horrida promptior arma,
non scelerata tamen. De duro est ultima ferro.
Protinus irrupit venae peioris in aevum
omne nefas, fugere pudor verumque fidesque;
in quorum subiere locum fraudesque dolique
insidiaeque et vis et amor sceleratus habendi.
Vela dabat ventis (nec adhuc bene noverat illos)
navita; quaeque diu steterant in montibus altis,
fluctibus ignotis insultavere carinae,
communemque prius (ceu lumina solis et auras)
cautus humum longo signavit limite mensor.
Nec tantum segetes alimenta debita dives
poscebatur humus, sed itum est in viscera terrae;
quasque recondiderat Stygiisque admoverat umbris,
effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum ferroque nocentius aurum
prodierat: prodit bellum, quod pugnat utroque,
sanguineaque manu crepitantia concucit arma.
Vivitur ex rapto; non hospes ab hospite tutus,
non socer a genero, fratrum quoque gratia rara est.
Imminet exitio vir coniugis, illa mariti;
lurida terribiles miscent aconita novercae;
filius ante diem patrios inquit in annos.
Victa iacet pietas; et Virgo caede madentes,
ultima caelestum, terras Astraera reliquit.